

ЦЕННАЯ БАНДЕРОЛЬ

с описью

На

ценность цифрами и прописью

КУДА 252054 Чиб-54

индекс, подробный адрес получателя

бул Чкалова 52 кв 38

КОМУ

Мамар Володимир

фамилия, имя, отчество полностью

Аммосовичу

Адрес отправителя

Чиб-164

с указанием шестизн. индекса

бул Чонашская 38

фамилия, имя,

Сумма Антомина

отчество полностью

Товарищу

ГП ППО «Укрвузполиграф», Зак. № 0600, т. 1000000, 1990.

340

28/9

1933^й голодомор

3.

Я Брик Антоніна Павлівна народилася в 1927 році 22 мая Житомирської області Брусилівський район село Високе за селом на хуторі.

Після війни в 1945^{му} році я поїхала всійською в село Високе за метрикою. Сказали що архів не сохранився. Ї дали мені справку на медичне установлення по місцю жителства мій возраст.

Медична комісія написала мені в метриці возраст мій 1928 рік 22 мая, деоті я і прописувалася за 1928 рік.

Батько мій Брик Павло Григорович
мати Брик Параска Фенісовна
жили Житомирська область
Брусилівський район село Високе за
селом на хуторі

Після одруження я пишу по паспорту
Сиділа Антоніна Павлівна 1928 року
22 мая. город Київ Ленінградського
района посволок Ново-Білізгі
улиця Юнацькогої дом 38
Індекс 252-164 г. Київ 164

Жили батьки мої за селом на хуторі.
На своїй землі. Була велика нова клуня.
По одній клуня з дерева взрід. По одній
стороні клуні стояла скотина, Кінь,
корова і свиня. по другий бік сіно, коню-
щина, снопи жита, пшениці, овса, проса
і гречка. Посередній клуні був ток, де

батько молотили снопи. І ще вилучі стояли
віз, гарба, плуг, борова.

Жахот нова дерев'яна із взрубів, велика була
жахот. По одну сторону в жахоті була велика
камора, де хранилось все зерно, мука, крупи,
скриня. По другу сторону жахоти де ми всі
жили. А по середині між каморою і жахотою
були великі сіни. Кришки із бетонних
кругів. Садинок коло жахоти. Од дороги жахота
і садинок обсажені окарцією і вкопано
ровом.

Скільки гектарів землі було у
батька я не знаю, но він сів усе,
жахот, пшеницю, овес, гречку, даже коню-
шину. Земля батькова була була навкруги
усадиби.

Дітей в батька було п'ятеро. Сестра
старша мене Марія, я, два брата Ваня,
Триш, і ще народився маленький хлоп.
В 1933 році земля була дуже холодна.
В селі панував страшний голод.

Приїхали із сільсовета із орджієм.
Новинками із камори все зерно, муку, крупи,
скриню, посудинами. Забрали свиню, корову,
коня, вози, плуга, борова все що було, заб-
рали. Потім ще приїхали забрали
картошку всю, буряки. У сінях була за-
копана картошка сімenna, перепороли
все штиками, откопали сімenna
картошку і забрали всю. Позабрали всі
радиотки і грамтони. Мама заховала в
кошику під могого. Хлопця батькові
матні і сорожку. А на сіді обіла під низ
дві свої спідниці. Що що на мамі було

то осталося. А малого Кольо підняли і витя-
гли с під стачки трясної бачкової штани
і сорочку і забрали. Це був узлий пшоно
на пегі, то мама накричала на нього три-
поя і посадила нас всіх на те пшоно. Виліз
один з оружієм на пів, пороскидав нас всіх
дітей, витяг те пшоно і забрав. Забрав
і ти радощай с пегі на котрих ми спали,
и ти драгунки котрими ми укривались
теже забрав. Забрали і лампу з свічком.
На цей раз все в хаті і на дворі хати пе-
рерили штиками. Все забрали під ме-
тцю. Хата була порожня. Тільки пшоно-
ро дітей сиділи в купі позинали голови с
переміж, та мама голосила: «Ети не-
було абсолютно нічого. Перекопували поля шу-
кали гнилу мерзлу картоплю, рвали траву;
подорожник, берізку, дикий клевер квітки та
листя окошки, горобиний цвіль, сушили
ліпши ліповики і їли. Варили лободу дичу
і різни травки. В селі не було ні одного кота
ні собаки все вимовили і поїли. Люди де йшли
там падали і умирали. Ходили всі опухаючи
як стіляни, водою поналивали. Бо
без нігця рвали та варили бурян, нах-
лобобакоться тмів зелені зводю, та по-
опухають аж шкура попалахсь. Ловили
я дітей, медий їли. В селі головик з
жінкою зарізаєм своє дитя і з'їли, а
тоді головик і жінку свою зарізає і з'їв.
она і сам умер з голоду. Фамилії
їхної я не знаю, бо ми жили на полі
на хуторі то в селі я нікого не знала.
На хуторі жила сім'я по фамилії

Бруньки, у них було дуже багато дітей, то від голоду померли усі діти і узяв сім'я повністю вимерла. Страшно було виходити з хати щоб не зловили і не з'їли. Люди в селі вимерали сім'ями. Також було що небуло кашу і харчів. Здали по дворах великого гарбу (вогні) собирали мертвих і скидали в гарбу а потім одвозили і висипали в ями та приполювали.

З села до нас прийшли два дядьки до нашого батька. Вони йшли на заробітки в Мариуполь і прийшли по батька щоб він також з ними йшов на заробітки. Мама умолювала батька щоб батько нікуди не йшов, бо батько неслухав маму і пішов з ними на заробітки. Ми всі діти бігли за батьком і просили, таку ви заробите і принесете нам хліба. А мама йшла за батьком з маленьким кошиком на руках плакала і все просила батька. Батько не повернувся, вернувся додому. Ми проводили батька і не знали того що ми проводимо його другим останнім раз. Повернувшись додому ми всі як муришки собиралися на полі бур'ян щоб наварили туди жмені та посидять, бо дуже хотілось їсти. Мама безкінця ходила по полю рвала бур'ян, витувала гнилу червю картоплю. Сиділа бур'ян, перетирала його і з жменю картоплею ми йшли та ліпили лепешки виставляючи хліба та варили у великому бачку бур'ян. І вдруг поштаюнка принесла матері трохи і посилу

з самою рибкою від бачка. Но коли пош-
тальонка узнала що мама зовсім не
грамотна і навіть не писав, то
більш недовго матері нічого. Самі
забирали пошти і гроші. А писмо також
було вкляте з поштою, в якому він
писав де він нахочеться і що там робить.
Писав що буде відправляти пошти і гроші.
Тоді скільки мама вже не ходила на пошту
то був одиноким, немає нічого від
Насіла.

Тоді ось нова біда, обложили дуже ве-
ликим наложом наше обсяг. Забрали
цього землі. Вишли орати з пруським
сільською і оборачи навкруги все. Оста-
вив двір, сажу і стежка до клуні. В нас
від деяких до клуні стежка була а по
бокам стежки огорож. З одної сто-
рони стежки була клуня. Тоді різні
огородини, по другій стороні картош-
ки садили. Відкрили поле дуже увесь
огорож одрізали.

Змерла старша сестричка Марія.
Діти опухли всі від голоду і мама
села опухла. Всі як стіклине пона-
ливання водою. Мама наварила туди
зелені з буряку, насипала у велику
лину, посадила нас навкруги лиски.
Начали всі хворіти ту зелень дуже
не сажену бо й солі не було. Братів
Ваня підняв ложку до рота з туди
зеленю, тоді вже не зміг донести її
в рот. Тоді повільно почав опускати
з ложкою вниз. Голова зробилася

взяла і нагого опустила в низ і туловище
пошатнулося. Мамма закричала: «Воях!»,
схвастилася його на руки, нагого його
тормошисть, но он уже був мертвим.
Мамма була сама одезсилена, та немогло
кому і ямки викопати. Мамма сама ходила
добочас ямки, а діток обмотувала тряп-
ками і на своїх руках заносила і положила
їх в ямки потім присипала їх землею.
За цими дітками померли ще два бра-
тїна. Мамма і цих похоронила сама так
ж тих двох діток. Обмотала тряп-
ки, занесла їх і засипала землею.

Не задовго після похорон діток
явився до нас в хату председатель сіл-
совето. Вийняв із кармана ящик бома-
жену, підійшов до мамми, цюс її проги-
тав і наказав мамі збиратись і
вийти геть з хати. Мамма збрала,
цюс тата в ушко. Він взяв з полиці в
свої руки ящик скляном і наказав:
ну виходьте, а то я буду хату зми-
кати. Ми з маммою вийшли і він
вийшов в слід за нами, закрив двері,
замкнув і клок положив собі у карман.

Да забула, коли ми з
маммою були ще в своїй хаті, перед
тим як мали нас вигнати з нашої
хати, один дідок захищався до нас на ніг
на гердак так як його ловили на висел-
ку і він ховався щоб його не забрали.
В ту ніг приїшли до нас дві людини з оружжєм,
заставили маму щоб вона відкрила огнища.
А на гердак вийшли в синьих пограбінї.

Столи крижак на його; виходь, ми знаєм
що ти на герцогу, а то будеш стримать,
Столи ми з мамою тоді в сім'ї і дивились
той диди що на герцогу був підняв руки в
гору і падишов на край герцога с підняти-
ми руками. В нього вистралими і він
упав у сім'ї на землю мертвий. Тоді його
взяли за ноги і потягли з хати. Ми з
мамою все ніг немогли тоді стати.

Після того як президент сільсовеси вицав
нас з нашої хати, мама зійшла пішла в
село до наших людей. Там жила старенька
бабуся, твотя і вніі двоє дітей, два хлоп-
ця. Один був год готирнадцять, а другий
трохи менший. Ми з мамою там побули
один день, а на другий день мама з цією тво-
твотю пішли в черкву. Після церкви мама
ввечері дуже плакала. Помогали усі спати,
а коли рано встала я, то мамі уже не
було. Вона залишила мене щоб ця тво-
тня мене дуже рано вранці підняла
під сільсовест. А сама пішла роботи
шукати. Твотя мені наказала щоб я не
говорила нікому як фамілія і як звати
батька і матір, і до ми жили бо не-
візвинуть у причот коли узнають зна-
ти. Повела мене твотя щоб ніхто
небажав хто підняв, посадила під
сільсовест. І там я просиділа поціти
до ввечора. Потом мене забрали в
сільсовест передати в причот. Мама
робила в саркозі "Озирна".
Робила ввечері, по договору.

По окончании договорной работы пришла знов
в своє село з надією що може прийшов її
голови, або яка відсоток уже є за її
павлушу. Но братньо так і не приходив у
село і не якої відсотки за нього не було.
Вона узнала що я може жива і що в прию-
ті. Пришла до приюту мене забирають.
Ворота були на замку в приюті, і її не
пускали до мене. Но діти мені сказали що
моя мама прийшла за мною, а мене її не-
віддають і не пускають до мене. Я дуже
зраділа і побігла до забору щоб переїз-
ти через забор до матері, не добігла
до забору, ноги підкосились, упала и по-
терала свідомість. Тоді няня взяла мене
на руки і винесла мамі. Забрала мене
мама, пішла зовнішню роботу шукати.
В двох ішли пішки до Київ, по дорозі
вскрізь де були яки радості чи ще яки
роботи ми заходили і мама проси-
ла на роботу, Вскрізь відмовляли нам.
Говорили що вже нам роботи не потрі-
бно і з дітьми ми не приймаєм. Довго ми
шли до Київ пішки, і вскрізь були одні,
з дітьми ми не приймаєм. Дошли до річки
Ірпін. Сіли відпочивати коло річки, пов-
милися, ноги почали. Мама говорить, де-не-
ще нам роботи, ми вже напруж з голоду.
Ніхто нас не бере на роботу і немає нам
вже куди дітись. І хати немає в нас. Я
подумала трохи і кажу матері, мамо,
нам не треба в двох умирати. А що ж
нам робить дитина мама. А ти
утоми мене, а тебе саму приймають на-

роботу. А як же я тебе чотоплю? титя вилли-
вели на вера, маммо у тебе єсть хустина на
голові ти її змиєш, завяжеш у хустинку ка-
линець, привяжеш мені до шийки і анж мене
туда у воду де американо. Я тоді невкомилу
і зирну, а тебе тоді приймуть на роботу
і ти будеш жити. Мамма розплачолася і ска-
зала, ні дово я тебе небуду топити, будеш уже
вдовох полирати. Тхав дядько з нашою сім'єю,
небачив нас підешав до нас. Тоснитав куди
ми йдемо, мамма все йому розповіла що вже
приїждять нам полирати. Я була зовсім
квола, елі дихала вже. Дядько відрізав нам
селіва і посовітував що туди недаїмо єсть
радіст, "Хутор Чайна" постарайтеся якос
добротася до свого радіста. Може зирну вам
поцостити. Мамма цопитолася до радісту,
а де він такий йшов, просто мивень, мамма
мене заховава у куцу і сказала сидіти
поки вона приїде. А сама пішла шукати
директора. Знайшла і стала дуже пресити-
ся на роботу. Директор сказав що у нас уже
більш не треба робити. Но мамма уже так
пресилася да плакала, казала що вже по-
ре від голоду, директор пожалів і приймє
маму на роботу. Дав у опидежнийі кро-
воті. Наказав у кухні пооримити мастір.
Но масти не їла, а все що їй дали змила
в казанок і увечері витягла мене с куци,
забрала в обшежатіє двох поїли те що їй
дали. Вранці двох двох поїли те що їй дали
на куцені і заховава мене, сама пішла на роботу.
Но отацала, отухна і її пахє ми вдовох.
Іли то вона немогла виконувати свою

норму платит. Все отстоялося від других пен-
сії. Тоді мене стало брати на пені щоб я
її платила. Показала мені як треба вибирати
бур'яч. Сама сапою сапою, а я вибирала за нею
бур'яч. Одного разу директор виїхав на пені і по-
казав мені як я вибирала бур'яч, тиждень
пошов за мною подивився як я вибирала, ти не
виїхаво городину. Потом підійшов до мамині і
спросив, а це тебе хто? дочка. Тим самим на
розрахунок просили і мамині розповіли що мене
заховала туди в цупу. Директор сказав
мамині прийти до нього в кабінет після роботи.
Мама знала чим це все пахне. Пішла до нього
і директор сказав мамині що він маму увільняє
тому що з дітьми не приймають на роботу.
Мама як не просилась до віні слухав не хотів.
Нотамі спросив а ще ти ще вмієш робити?
мама ствітнула все вміє робити. Я в озирні
робила сарай із самана. Тоді сказав дирек-
тор; ну от що, а ти вмієш робити із
самана сарай? якщо зробим нам сарай то
тоді ~~се~~ ~~оста~~ ~~в~~ ~~ч~~ ~~о~~ тебе робити. Дав
мамині паверк більший і на мене ще назначив
паверк і кроватку поставив мамі дитину. Мама
була як брідидир, все робили платили і дру-
ге робити так як мама говорила.
І такими чинами ми з мамою залишилися
в радості "Хутор Чайка". Коли окончили
робити сарай, то маму назначив шість п'яти
роботами і на худоскі варити.

Коли мама вже трохи поправилась і
грашій трохи згорнула, то попросилась
у директора на два дні і поїхала в своє

село Високе з надією щось узнають про свого
головику Павлушу. Коли мама прийшла в
село то вже знало все село де нами бачили.

Полушня мама вістому про свого головіку,
тои дуже неохотно. Ти два дядьки которые
забрали батька з собою на заробітний унос
повернулись додому без нашого батька. А
коли батькові рідні сестри спросили їх а де
наш Павло, то вони отвітили. Павло остава
ще робити. Більш заробити грошей хоч.
Не пройшло трохи время і вони вдерли між
собою голос сильно постандалими. Один із
них сказав що той другий зарізав Павла і
себе заховав пошити все що в Павла було.
А Павла вони вдерли з'їли. Сестри боялись
подати дійсно на суд щоб ще і їх не порізав.
Спросили його сестри мою маму, ти Парасю
подай його на суд за Павла. Но мама тоже
побоялась його трогати. Сказала він і мене
хочіть ще, а у мене в одне дитя, треба
меніхот це дитя уже спасти од такої
смерті.

І вернулась на свою роботу в радгосп
"Хутор Чайка". Більш мама не їздила в
своє село. А я поїхала сама в своє
село Високе вже аж в 1945-ий році за
метрикою. І мені розказали мої рідні
гі по батькові що коли ми з мамою піш-
ли з села то в нашій хаті зробили сім со-
вет, бо хата ж була здорова і нова з
узрубом. А клуню розібрав председатель
самовета, перевіз на своє подвір'я і
поставив собі хату з нашої клуні. З
криниці повитягували крупи.

Потребую, щоб мені вистали компенсацію
за все багачинське існування в якому
заховав колгосп села Високе, Радомисль-
ського району Житомирської області

Фотка Бріа Павла Григоровича
Бріа Антоніна Павловича

По мурку Сулима Антоніна Павловича

1990 252-164

г. Київ вул. Юнацька дом 38
Др 22/IX - 1990г.